

O'ZBEKISTONDA INVESTITSION JOZIBADORLIKNI YANADA YAXSHILASH MAQSADIDA AYRIM SOHALARNI QO'LLAB-QUVVATLASHDA BERILAYOTGAN SOLIQ IMTIYOZ VA PREFERENSIYALARINING SAMARADORLIK TAHLILI

Normurzaev Umid Xolmurzaevich -
falsafa doktori (PhD) Davlat soliq qo'mitasi
Yirik soliq to'lovchilar bo'yicha hududlararo
davlat soliq inspeksiyasi bosh inspektori

Annotatsiya: O'zbekiston Respublikasida soliq va boshqa majburiy to'lovlar yig'iluvchanligining zarur darajasini ta'minlash, imtiyozlar berish borasida aniq mezon va mexanizmlarni ishlab chiqish, berilayotgan imtiyozlar va preferensiyalarning samaradorligini baholashga alohida e'tibor qaratilmoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoevning 2021 yil 20 avgustdagi Mamlakatimiz tadbirkorlari bilan ochiq muloqot shaklidagi uchrashuvda so'zlagan nutqida "Halol tadbirkor, intizomli soliq to'lovchilar safini kengaytirish dolzarb vazifa bo'lib, bu – yashirin iqtisodiyotga qarshi kurashning eng maqbul yo'lidir. Ma'lumki, so'nggi uch yilda soliqlar turi 16 tadan 9 taga qisqardi. Byudjetdan tashqari jamg'armalarga mazkur yig'implarni bekor qilish hisobidan 7 mingga yaqin korxonalar har yili o'rtacha 6 trillion so'm soliq to'lashdan ozod bo'ldi.

Kalit so'zlar: byudjet siyosati, inqiroz, byudjet, soliq imtiyozlari, soliq ma'murchiligi, tadbirkorlik sub'ektlari, soliq hisoboti, soliq tushumlari, soliq imtiyozlari, soliq, soliq stavkasi, preferensiyalar.

АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОСТИ НАЛОГОВЫХ ЛЬГОТ И ПРЕФЕРЕНЦИЙ В ПОДДЕРЖКЕ ОПРЕДЕЛЕННЫХ СЕКТОРОВ С ЦЕЛЮ ДАЛЬНЕЙШЕГО ПОВЫШЕНИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ В УЗБЕКИСТАНЕ

Нормурзаев Умид Холмурзаевич -
доктор философских наук, главный инспектор Межрегиональной
государственной налоговой инспекции по крупным налогоплательщикам
Государственного налогового комитета.

Аннотация: В Республике Узбекистан особое внимание уделяется обеспечению необходимого уровня сбора налогов и других обязательных платежей, разработке четких критериев и механизмов предоставления льгот, оценке эффективности льгот и преференций. В своем выступлении на встрече с предпринимателями Узбекистана 20 августа 2021 года Президент Республики Узбекистан Ш.М.Мирзиёев сказал: это путь. Известно, что за последние три года количество видов налогов снижено с 16 до 9. В связи с отменой этих сборов во внебюджетные фонды около 7000 компаний освобождены от уплаты налогов в среднем на 6 триллионов сумов в год.

Ключевые слова: бюджетная политика, кризис, бюджет, налоговые льготы, налоговое администрирование, субъекты хозяйствования, налоговая отчетность, налоговые поступления, налоговые льготы, налоги, налоговые ставки, преференции.

ANALYSIS OF THE EFFECTIVENESS OF TAX INCENTIVES AND PREFERENCES IN SUPPORT OF CERTAIN SECTORS IN ORDER TO FURTHER IMPROVE INVESTMENT ATTRACTIVENESS IN UZBEKISTAN

Normurzaev Umid Kholmurzaevich -
Doctor of Philosophy (PhD) State Tax Committee on Large Taxpayers
Chief Inspector of the Interregional State Tax Inspectorate

Annotation: Particular attention is paid to ensuring the required level of collection of taxes and other mandatory payments in the Republic of Uzbekistan, the development of clear criteria and mechanisms for granting benefits, assessing the effectiveness of benefits and preferences. In his speech at the meeting with entrepreneurs of Uzbekistan on August 20, 2021, President of the Republic of Uzbekistan Sh.M.Mirziyoev said: "Expanding the ranks of honest entrepreneurs, disciplined taxpayers is an urgent task, which is the best way to combat the shadow economy. It is known that in the last three years the type of taxes has been reduced from 16 to 9. Due to the abolition of these fees to extra-budgetary funds, about 7,000 enterprises are exempt from paying an average of 6 trillion soums a year in taxes.

Keywords: budget policy, crisis, budget, tax benefits, tax administration, business entities, tax reporting, tax revenues, tax benefits, taxes, tax rates, preferences.

Kirish. Respublikamizda investitsion jozibadorlikni yanada yaxshilash maqsadida soliq islohotlari davom ettirildi hamda yangi Soliq kodeksi amaliyotga joriy etildi.

Tahlillar shuni ko'rsatmoqdaki, O'zbekistonda amaldagi qonunchilik bilan tadbirkorlik sub'ektlariga berilgan imtiyozlar yalpi ichki mahsulotga nisbatan 5,8 foizni tashkil etib, ayrim xorijiy davlatlarga nisbatan 1,5-2 barobarga yuqori bo'lib

qolmoqda. O'tgan yillar mobaynida sanoat ishlab chiqarishida hamda ilmiy tadqiqotlar va ishlanmalarni quvvatlash uchun moliyaviy rag'batlantirish davlat siyosati vositasiga aylandi.

Soliq imtiyozlari samaradorligini monitoring va nazorat qilish bo'yicha ta'sirchan tizimni joriy etish orqali imtiyozlarning soliq to'lovchining moliyaviy faoliyatiga ta'sirini tahlil qilish hamda samarasiz va maqsadsiz berilgan soliq hamda boj-xona imtiyozlarini bekor qilish bo'yicha bir qancha me'yoriy-huquqiy hujjatlar tasdiqlanishi, shu jumladan Soliq kodeksining tegishli moddalariga o'zgartirish va qo'shimchalar kirilmoqda.

O'zbekiston Respublikasi soliq kodeksining 4-moddasiga muvofiq soliq imtiyozlarini bekor qilishni nazarda tutuvchi soliq to'g'risidagi qonun hujjatlari rasman e'lon qilingan kundan e'tiboran kamida uch oy o'tgach amalga kiritilishi belgilangan.

Asosiy qism. Kodeksning 75-moddasida soliq to'lovchilarning ayrim toifalariga boshqa soliq to'lovchilarga nisbatan soliq to'g'risidagi qonun hujjatlarida nazarda tutilgan afzalliklar, shu jumladan soliqni to'lamaslik yoki ularni kamroq miqdorda to'lash imkoniyati soliq imtiyozlari deb e'tirof etilgan. Soliq to'lovchiga soliqlarni to'lash bo'yicha muddatni kechiktirish (bo'lib-bo'lib to'lash) imkoniyati berilishi soliq imtiyozlari hisoblanmaydi. Soliq imtiyozlari individual xususiyatga ega bo'lishi mumkin emasligi belgilangan. Ayrim soliqlar bo'yicha soliq imtiyozlari, qo'shilgan qiymat solig'i, aksiz solig'i solinadigan mahsulotlar ishlab chiqarilganda va (yoki) realizatsiya qilinganda aksiz solig'i va yer qa'ridan foydalanganlik uchun soliqdan tashqari, ushbu moddaning oltinchi qismi qoidalarini hisobga olgan holda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarorlari bilan faqat belgilangan soliq stavkasini kamaytirish, lekin ko'pi bilan 50 foizga kamaytirish tarzida va ko'pi bilan uch yil muddatga berilishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti va Vazirlar Mahkamasining qarorlari bilan taqdim etilgan individual xarakterga ega bo'lgan imtiyozdan foydalangan korxonalar faoliyati tahlil qilindi.

Xususan xorijiy davlatlar tajribasini o'rganilganda 2020 yilda Ukraina davlatida soliq imtiyozlari yalpi ichki mahsulotga nisbatan 1,0 foizni, Janubiy Koreyada 2,7 foizni, Ispaniyada 3 foizni, Turkiyada esa ushbu ko'rsatkich 4,2 foizni tashkil etganini ko'rishimiz mumkin. (1-jadval)

Bizning mamlakatimizda esa 2020 yilda 94 mingtaga yaqin sub'ektlar 31,1 trln.so'mlik va joriy yilning birinchi yarmida 37 mingtadan ortiq sub'ektlar 18,8 trln.so'mlik soliq imtiyozlaridan foydalangan.

Jumladan, o'tgan yilda Soliq kodeksiga asosan 73 mingdan ortiq sub'ektlar 23,0 trln.so'm, O'zbekiston Respublikasi Prezidentning Farmon va qarorlariga asosan (232 ta) 63 mingga yaqin sub'ekt

4,0 trln.so'm, Vazirlar Mahkamasining qarorlariga asosan (52 ta) 3,6 trln.so'm hajmida soliq imtiyozlaridan foydalangan.

Soliq turlari kesimida tahlil qilinganda, soliq imtiyozlarining asosiy qismi qo'shilgan qiymat solig'iga to'g'ri kelib, 2020 yilda 24,7 trln.so'mni (umumiy imtiyoz summasining 79,3%) va 2021 yilning I yarim yilligida 15,9 trln.so'mni (84,6%) tashkil etdi.

Korxonalar kesimida tahlil qiladigan bo'lsak, soliq imtiyozlarining 2020 yilda 18,2 trln.so'mi (58,6%), 2021 yilning I yarim yilligida 10,9 trln.so'mi (58,5%) Yirik soliq to'lovchilarga to'g'ri kelmoqda.

Soliq turlari kesimida tahlil qilinganda, soliq imtiyozlarining asosiy qismi qo'shilgan qiymat solig'iga to'g'ri kelib, 2020 yilda 24,7 trln.so'mni (umumiy imtiyoz summasining 79,3%) va 2021 yilning I yarim yilligida 15,9 trln. so'mni (84,6%) tashkil etdi.

Soliq turlari kesimida tahlil qilinganda, soliq imtiyozlarining asosiy qismi qo'shilgan qiymat solig'iga to'g'ri kelib, 2020 yilda 24,7 trln.so'mni (umumiy imtiyoz summasining 79,3%) va 2021 yilning I yarim yilligida 15,9 trln.so'mni (84,6%) tashkil etdi.

Korxonalar kesimida tahlil qiladigan bo'lsak, soliq imtiyozlarining 2020 yilda 18,2 trln.so'mi (58,6%), 2021 yilning I yarim yilligida 10,9 trln.so'mi (58,5%) Yirik soliq to'lovchilarga to'g'ri kelmoqda.

Soliq imtiyozlari inventarizatsiya qilinganda, joriy yil yakuni bilan jami 81 ta normativ-huquqiy hujjatlarda belgilangan soliq imtiyozlarining amal qilish muddati tugaydi va natijada yillik hisobda o'rtacha davlat byudjetiga taxminan 1,4 trln.so'm soliq tushumlari tushishi hisob-kitob qilinmoqda.

Bundan tashqari, 2021 yilning 1 oktyabr holatiga 33 ta Vazirlar Mahkamasi qarorlari, 149 ta Prezident farmoni va qarorlari bilan belgilangan, 2022-2048 yillarga mo'ljallangan soliq imtiyozlari mavjudligini ko'rishimiz mumkin.

Soliq imtiyozlari tahlil qilinganda ushbu imtiyozlardan foydalanish hamda amaliyotda qo'llashda bir qator xato va kamchiliklarni ko'rishimiz mumkin.

Tahlillarga ko'ra, 2021 yil I-yarim yilligi davomida 65 ta sub'ekt tomonidan 23 ta normativ-huquqiy hujjatlar bo'yicha 295,0 mlrd.so'm soliq imtiyozlari asossiz qo'llanilganligi holatlari kuzatildi. Misol uchun: O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 noyabrdagi PF-5229-sonli Farmoniga asosan 2023 yil 1 yanvarga qadar barcha turdagi soliqlarni to'lashdan ozod qilingan bo'lsada, joriy yilda boshqa 15 ta korxonalar ushbu Farmonni asos qilib 2,3 mlrd.so'm miqdorida qo'shilgan qiymat solig'i bo'yicha imtiyozdan noto'g'ri foydalangan.

SOLIQ IMTIYOZLARINI BUDJET DAROMADLARI VA YaIMGGA NISBATAN ULUSHI TO'G'RISIDA
MA'LUMOT

(mlrd AQSh doll.)

№	Davlatlar	(YaIM)* hajmi		2019 yil daromadi		shundan:				2019 yilda foydalanilgan soliq imtiyozlari				
		2019 y	2020 y	summa	YaIM ulush, %	Foyda solig'i	QQS	Jis.shax. daromad solig'i	Boshqa tushum	jami	YaIM ulush, %	shundan:		
												nol-stav.	Moliya. Xizmat.	EIZ
1	O'zbekiston	57,7	57,7	15,7	27,2	1,2	4,3	1,5	7,4	3,4	5,8%	0,123	0,365	0,015
	YaIMGa nis. ulush, %					2,0%	7,4%	2,7%	12,8%			0,2%	0,6%	0,0%
	2020 yil	57,7	57,7	15,0	26,0	2,8	3,9	1,5	5,7	3,0	5,3%	0,736	0,860	0,019
	YaIMGa %					4,9%	6,8%	2,6%	9,9%			1,3%	1,5%	0,0%
2	Ispaniya	1393,0	1281,0	482,0	34,6	34,2	91,6	107,0	198,6	42,1	3,0%			
	YaIMGa %					2,5%	6,6%	7,7%	14,3%					
3	Germaniya	3861,0	3806,0	1498,1	38,8	83,9	272,7	407,5	605,2	34,0	0,9%			
	YaIMGa, %					2,2%	7,1%	10,6%	15,7%					
4	Britaniya	2831,0	2708,0	933,6	33,0	74,7	197,0	254,9	332,4	213,2	7,5%			
	YaIMGa, %					2,6%	7,0%	9,0%	11,7%					
5	Tursiya	761,0	720,0	175,7	23,1	15,3	34,8	27,1	62,1	31,7	4,2%			
	YaIMGa %					2,0%	4,6%	3,6%	8,2%					
6	Kanada	1742,0	1643,0	581,6	33,5	65,7	79,1	210,5	168,7	112,9	6,5%			
	YaIMGa%					3,8%	4,5%	12,1%	9,7%					
7	Daniya	350,0	355,0	162,1	46,3	10,5	34,9	88,2	10,0	7,9	2,3%			
	YaIMGa %					3,0%	10,0%	25,2%	2,9%					
8	Jan.Koreya	1 47,0	1631,0	451,3	27,4	70,9	69,0	83,0	178,7	44,0	2,7%			
	YaIMGa, %					4,3%	4,2%	5,0%	10,9%					

Manba:*

[https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA_%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD_%D0%BF%D0%BE_%D0%92%D0%92%D0%9F_\(%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D0%BB\)](https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA_%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD_%D0%BF%D0%BE_%D0%92%D0%92%D0%9F_(%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D0%BB))

** <https://gted.net/country-profile/> маълумотлари асосида муаллиф томонидан ишлаб чиқилган.

Amaldagi qonunchilikka ko'ra 14 ta Vazirlar Mahkamasi qarorlari, 38 ta Prezident Farmoni va qarorlari bilan berilgan soliq imtiyozlari dolzarbligini yo'qotganligi sababli oxirgi 2 yil davomida tadbirkorlik sub'ektlari tomonidan deyarli foydalanilmagan. Misol uchun: O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 20 oktyabrdagi PQ-3344-sonli qaroriga asosan "O'zbekoziqovqatzaxira" uyushmasi tarkibiga kiradigan tayyorlov ishlari bilan shug'ullanadigan tashkilotlarning qishloq xo'jaligi mahsulotlarini sotish bo'yicha tovar aylanmasi yagona soliq to'lovidan 5 yil muddatga ozod etilgan. Mazkur imtiyoz 2020 yilda umuman foydalanilmagan bo'lsa, 2021 yilning birinchi yarmida 1 ta sub'ekt tomonidan 77,4 ming so'm imtiyoz qo'llagan. Vaholanki, ushbu korxonalar "O'zbekoziqovqatzaxira" uyushmasi tarkibiga kirmaganligi aniqlandi.

Ayrim individual xususiyatdagi soliq imtiyozlari raqobat muhitini buzish bilan birga iqtisodiyot-

ning real sektorini rivojlantirishga to'siq bo'lmoqda va oxir oqibat aholining real daromadlarini oshirishga imkon bermayapti. Misol uchun: O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yilning 24 yanvardagi PQ-2740-sonli qarori 8-bandiga asosan "O'zagroeksportbank" ATB va uning filiallari davlat ro'yxatiga olingan sanadan boshlab 5 yil muddatga barcha turdagi soliqlarni to'lashdan ozod qilingan. Mazkur qarorga asosan 2021 yilda 2,4 mlrd.so'm soliq imtiyozi qo'llanilgan. Hozirgi kunda Respublikamizda jami 33 ta tijorat banklari mavjud bo'lib Soliq kodeksida belgilangan tartibda soliqlarni to'lab kelmoqda. Bundan tashqari, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yilning 4 maydagi PQ-3694-sonli qaroriga asosan Xalq banki va Mikro-kreditbankga berilgan soliq imtiyozlar 2021 yil 1 yanvardan (muddatidan oldin) bekor qilindi.

2-jadval

Soliq imtiyozlarini bekor qilinishi bo'yicha umumlashtirilgan

MA'LUMOT (mlrd.so'mda)

Normativ huquqiy hujjat turi	Amaldagi soliq imtiyozlari (2021 yil 1 yarim yillik)			Amal qilish muddati 01.01.2022 yilda tugaydigan soliq imtiyozlari			Bekor (to'liq yoki qisman) qilinishi taklif etilayotgan soliq imtiyozlari			Byudjetga tushishi kutilayotgan summa (2022 yilda)
	NHH soni	korxonalar soni	imtiyoz xajmi	NHH soni	Korxonalar soni	imtiyoz xajmi	NHH soni	Korxonalar soni	imtiyoz xajmi	
Vazirlar Mahkamasi qaror va farmoyishlari	45	489	1109	12	35	43,9	23	130	113,1	157,0
Qaror va farmoyishlari	215	11687	2042	61	4629	1235,4	58	1600	250,6	1486
tasdiqlangan Farmonlari	47	3 452	521	6	299	15,8	6	55	1,7	17,5
Qonunlar	6	205	85	0	0	0,0	2	96	0,9	0,9
Soliq kodeksining (moddalar soni)	1	33897	14772	1	131	19,5	1	2616	2125,1	2144,6
Boshqa hujjatlar (Adliya vaz., XFU)	43	587	247	2	81	38,2	0	0	0,0	38,2
JAMI	357	50 317	18774,7	82	5175	1352,7	90	4497	2491,4	3844,1

Manba: Davlat soliq qumitasi ma'lumotlari asosida muallif tomonidan ishlab chiqilgan.

2-jadval ma'lumotlaridan ko'rinib turibdiki, Amaldagi soliq imtiyozlari 2021 yil 1 yarim yillikda jami 357 ta normativ huquqiy hujjatlar bo'lib, 50317 ta korxonalarga 18774,7 mlrd.so'm xajmida imtiyozlar berilgan. Shundan Vazirlar Mahkamasi qaror va farmoyishlari 45 ta normativ huquqiy hujjatlar bo'lib, 489 ta korxonalarga 1109 mlrd.so'm xajmida imtiyozlar berilgan. Prezidentimiz tomonida tasdiqlangan Qaror va farmoyishlarini taxlil qilinganda 215 ta normativ huquqiy hujjatlar bo'lib, 11687 ta korxonalarga 2042 mlrd.so'm xajmida imtiyozlar berilgan. Soliq kodeksining 243-moddasi 1-qismi 11,13-bandlari 33897 ta korxonalarga 14772 mlrd.so'm xajmida imtiyozlar berilgan. Soliq imtiyozlari bekor (to'liq yoki qisman) qilish kerak bo'lgan jami 90 ta normativ huquqiy hujjatlar bo'lib, 4497 ta korxonalarga 2491,4 mlrd.so'mni tashkil

etadi. Bu esa korxonalarga teng raqobat muhitini rivojlanishiga olib keladi.

Soliq imtiyozlari samaradorligini monitoring va nazorat qilish bo'yicha ta'sirchan tizimni joriy etish hozirgi zamon talabi bo'lib hisoblanadi. Soliq imtiyozlari orqali soliq to'lovchining moliyaviy faoliyatiga ta'sirini tahlil qilish hamda samarasiz va maqsadsiz berilgan imtiyozlarini Soliq kodeksining tegishli moddalariga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritishni amalga oshirish samarali foydalanishni nazorat qilish kerak.

Yuqoridagilarini inobatga olgan holda, respublikamizda raqobat muhitini yanada yaxshilash hamda soliq ma'murchiligini takomillashtirish va iqtisodiyotni barqaror rivojlanishini ta'minlash maqsadida quyidagilar taklif etiladi.

Xulosa va takliflar. 1. O'zbekiston Respublikasi Soliq kodeksining 243-moddasi 13-bandiga asosan dori (shu jumladan, veterinariya) va tibbiyot uchun mo'ljallangan buyumlar realizatsiya qilish bo'yicha aylanma soliq solishdan ozod qilingan. Dori (veterinariya) vositalari, tibbiyot va veterinariya uchun mo'ljallangan buyumlar realizatsiyasi bo'yicha aylanmalarni qo'shilgan qiymat solig'idan imtiyozini bekor qilish.

2. O'zbekiston Respublikasida ayrim soliq imtiyozlari dolzarbligini yo'qotganligi sababli Raqobat muhitiga to'sqinlik qiluvchi individual xususiyatga ega bo'lgan va samarasiz soliq imtiyozlarini O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi qarorlari hamda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni va qarorlarida belgilangan soliq imtiyozlarini 2022 yilning 1 yanvaridan bekor qilish maqsadga muvofiq bo'ladi. Bu esa investorlarga va tadbirkorlarga qulay shart-sharoitlar yaratish byudjetiga qo'shimcha mablag'lar tushishi ta'minlanadi hamda tadbirkorlik sub'ektlariga berilgan soliq imtiyozlarini samarali foydalanish imkoniyati yaratiladi.

3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni va qarorlarida belgilangan soliq imtiyozlarini "E-imtiyoz" dasturiy mahsulini yaratib, mazkur tizim orqali imtiyozni hisobini yuritish kerak.

Manba va adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoevning Mamlakatimiz tadbirkorlari bilan ochiq muloqot shaklidagi uchrashuvda so'zlagan nutqi. 2021 yil 20 avgust. – <https://president.uz/uz/lists/view/4551>
2. O'zbekiston Respublikasi Soliq kodeksi- Toshkent: G'afur G'ulom nashriyot uyi 2020.- 640 b. Tax Code of the Republic of Uzbekistan - Tashkent: Gafur Gulom Publishing House 2020.- 640 p
3. O'zbekiston Respublikasi davlat soliq qo'mitasi ma'lumotlari. www.soliq.uz.
4. Baladina A.S. (2011) Analiz teoreticheskix aspektov nalogovyx lgot i nalogovyx preferensiy // Vestnik Tomskogo gosudarstvennogo universiteta- №4 (16)- S. 45-60.
5. Slagoda V.G (2010) Kratkiy slovar ekonomicheskix terminov / sost. – M.: FORUM. – 128 s.
6. Tyutyuryukov N.N., Ternopolskaya G.B., Tyutyuryukov V.N. (2009) Nalogovye lgoty i preferensii: sel - odna, a mexanizm - raznyy // Nalogovaya politika i praktika. N 10. S. 18-23.
7. Kurbanov Z., Akramov F. (2015) –Soliq imtiyozlarining moliyaviy hisobini takomillashtirish masalalari. Biznes-ekspert ilmiy jurnali №9
8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 31 maydagi "Imtiyozlar va preferensiyalar berish tartibini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3756-son qarori.
9. Manba:[https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA_%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD_%D0%BF%D0%BE_%D0%92%D0%92%D0%9F_\(%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D0%BB\)](https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA_%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD_%D0%BF%D0%BE_%D0%92%D0%92%D0%9F_(%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D0%BB)) ** <https://gted.net/country-profile/>.

СОЛИҚ ЮКИНИ АНИҚЛАШ МЕТОДИКАСИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ

Исаев Фахриддин Икромович -

Тошкент давлат иқтисодиёт университети ҳузуридаги
«Ўзбекистон иқтисодиётини ривожлантиришнинг
илмий асослари ва муаммолари» илмий-тадқиқот
маркази директор ўринбосари, PhD, доцент

Аннотация: Мақолада солиқ юки тушунчаси бўйича тадқиқотчиларнинг илмий изланишлари таҳлил қилинган, солиқ таҳлили асосида солиқ юкини аниқлаш бўйича тадқиқот олиб борилган. Ўзбекистон Республикасининг солиқ юки даражаси таҳлил қилиниб, солиқ юкини аниқлаш бўйича методика таклиф қилиниб, хулосалар шакллантирилган.

Калит сўзлар: солиқ юки, солиқ таҳлили, солиқ юки даражаси, солиқ юки кўрсаткичи.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕТОДИКИ РАСЧЕТА НАЛОГОВОЙ НАГРУЗКИ

Исаев Фахриддин Икромович -

Заместитель директора научно-исследовательского
центра "Научные основы и проблемы экономического
развития Узбекистана" при Ташкентском государственном
экономическом университете PhD, доцент

Аннотация: В статье анализируются исследования исследователей по понятию налоговой нагрузки, исследование по определению налоговой нагрузки на основе налогового анализа. Проанализирован уровень налоговой нагрузки Республики Узбекистан, предложена методика определения налоговой нагрузки и сформированы выводы.

Ключевые слова: налоговая нагрузка, налоговый анализ, уровень налоговой нагрузки, показатель налоговой нагрузки.